

P. 429

NEAMUL ROMÂNESC

Număr dublu : 30 de bani exemplarul

ÎN ZIUA UNIRII.

Astăzi se amintește o zi de Unire.

În gândul celor cari o săvârșiau la 24 Ianuar 1859 ea trebuia să fie numai un început întru îndeplinirea celui mai firesc ideal al Românilor: viața lor împreună, fără deosebire de hotare, având tot ceea ce li se cuvine de drept, dar fără să încalce drepturile nimănu.

Unirea Ținuturilor românești trebuia să vie însă din Unirea sufletelor românești, din pregătirea lor prin aceeași creștere, prin aceeași privelești de viață publică, prin aceeași literatură și aceeași presă, pentru atingerea celor din urmă culmi ale unui drum politic ce nu se urcă fără muncă rîvnitoare în cea mai deplină bună înțelegere.

Acasta n'am fost în stare s'o facem însă.

Și, astfel, ne găsim astăzi unde eram la 1859, cu același pămînt, în hotare strămutate doar printr'o silnică schimbare de Ținuturi. Avem azi aceleași dușmăni de clase sociale, aceleași rivalități personale, și încă pentru scopuri mai josnice decît cele de atunci.

Astăzi ne vom apropia de mormintele

N-rul în țară 15 b.
În străinătate 20 »

ABONAMENTE :
Pe an în țară 20 lei
În străinătate 25 »
Un n-r vechi 50 b.

APARE :
MIERCUREA,
VINEREA
ȘI DUMINECA.
Director :
N. IORGA.

Redacția și
Administrația
Vălenii-de-Munte
Jud. Prahova

acelor cari au întemeiat România în nădejdea că urmașii lor vor ști să crească moștenirea lăsată de dinșii. De unde sînt astăzi, ei ni pot da învățătură de acelea care pe pămînt se ciștigă mai greu decît în lumea lor de iertare și înfrățire. Cea mai scumpă însă va fi aceea, că numai prin ruperea zăgazurilor prin care poștele umuia se apără de ale celuilalt, sau ale unei cete de ale cetelor celorlalte, ne putem apropia de a doua Unire, spre care trebuie să tindem dacă mai este inimă în noi.

N. IORGA.

ALEXANDRU IOAN CUZA ÎNAINTE DE UNIRE¹.

Alexandru Cuza era cohoritor dintr'o veche familie moldovenească al cărei întăit nume e *Cuza*, ceia ce înlătură orice putință a unei descendențe străine, pe care i-au atribuit-o pe rînd dușmanii pentru a-l înjosi și prietenii pentru a-l înălța, într'o epocă de stăpînire a străinismului. El era fiul unui boier, Ioan Cuza, care nu jucase un rol mare, nici prin avere, nici prin talent, nici prin împrejurări fericite. Născut în Birlad, la 20 Martie 1820, cu un an înaintea mișcării grecești, dintr'o mamă de origine greacă din Constantinopol; fost coleg de pension francez la Iași al lui Kogălniceanu și al lui Alecsandri, precum și al atîtora dintre membrii cu influență ai Adunării alegătoare, el trecuse, împreună cu colegii săi, la Paris, unde urmă cursurile Colegiului Stanislas.

La 15 Septembre 1837, într'un timp, cînd a servi în oaste se privia și ca o datorie de patriot și ca o înaltă onoare, cînd Kogălniceanu primia în străinătate insigniile gradului de sublocotenent și purta cu mîndrie la Berlin uniforma miliției moldovenești, într'un timp cînd colonelul Cîmpineanu era șeful partidului liberal începător în Principatul muntean, cînd Grigore Alexandrescu, cel mai mare poet al epocii sale, și Nicolae Bălcescu petreceau cîtiva ani în rîndurile oștirii, cînd și Ion Brătianu figură cîtiva ani în registrele de control ale armatei, era firesc ca Alexandru Cuza să se mîndrească a fi cadet. Studentul Cuza, ca și studentul Kogălniceanu, făceau parte astfel din miliția terii, și cel d'întăit nu demisionă decît la întoarcerea în țară, în 1840.

Kogălniceanu înaintă până la maior, și fu aghiotantul lui Mihail Sturdza, ocrotitorul tinerețelor sale; numai după ruperea legăturilor sale cu Domnul și începerea prigonirilor împotriva lui, el începu să pledeze ca avocat. Și Cuza învățase dreptul, și nu era lipsit de talentul vorbirii; firea lui însă lăsată, cu o notă de scepticism și ironie, de despreț față de lume, și, într'o măsură poate și mai largă, față de el însuși, această fire care dă atîtea existențe sfărîmate și, totuși, tocmai prin această însușire, și cîtiva eroi, cărora li pasă puțin de ce se va întîmpla cu dinșii, odată ce-și îndeplinesc menirea, pe

¹ Din *Unirea Principatelor*, broșură jubilară publicată de secția Iași a Ligii Culturale.

care li-o dă soarta mai mult decît să o caute ei, — această fire îl făcu să prefere magistratura. A fost președinte de tribunal la Galați, trecînd apoi la Ministeriul de Interne ca director.

Ducea, în toate, viața colegilor săi și, prin urmare, cînd aceștia încercară revoluția din 1848, el, om fără frică și fără grijă de aceia ce se poate întîmpla, își luă locul între dinșii. Pribegi laolaltă cu ceilalți pribegi, și, în Cîmpul Libertății, unde țerănimea din Ardeal se strînsese, în Maiu 1848, pentru a cere desființarea iobăgiei și o viață omenească în hotare naționale necălcate de nimeni, unul dintre scepticii privitori curioși a fost și tinărul Alexandru Cuza.

Ca și tovarășii săi de tineretă, el primi funcțiuni de la Grigore Ghica, Domnul progresist de care tineretul credea că nu trebuie să se ferească. Cîțva timp avu pircălăbia de Galați, și la 1857, în rîndul boierilor Regulamentului Organic, el purta titlul de Vornic. Nu era dintre aceia cari sînt în stare a rupe hotărît toate legăturile lor cu un Guvern pe care-l desaproabă și-l desprețuiesc : îngădui pe Vogoridi, și-l servi.

Tinărul Grec avea o deosebită patimă pentru strălucite alaiuri militare și, astfel, fostul cadet intră în oaste ca sublocotenent atașat la statul-major, fără a-și părăsi demnitatea civilă din Galați. În cîteva zile, Caimacamul, deprins a-și bate joc de toate datinile și de toată rînduiala, îl face locotenent, căpitan, maior, ca și cel mai răi Fana-riotti de pe vremuri, și acest oșter, care făcuse o strălucită carieră militară, în mai puțin de o lună de zile, era privit de toată lumea ca omul de casă al Caimacamului, ca favoritul acestuia, care îi zicea în glumă : *Cuzachi*.

Cuza păstră însă legăturile sale cu acei prieteni cari duceau acum o luptă îndirjită, pe viață și pe moarte, pentru principiile naționale. Astfel de oameni au hotărîri neașteptate : supt ironia lor desprețuitoare se ascunde o adîncă cugetare asupra împrejurărilor și asupra oamenilor, și plăcerile, fie și neiertate, cu care cred că au dreptul să-și împodobească o viață ce li-ar părea altfel prea monotona, nu sînt în stare a distruge resortul de oțel al unui suflet drept. Colonelul Cuzachi, pircălăbul de Galați, intîmul lui Vogoridi, uimi deci pe toată lumea cînd, în urma alegerilor nelegiuite, poruncite de Caimacam, alegeri de la care fusese într'adins înlăturat, dîndu-i-se o misiune în Basarabia, aruncă în fața acestuia o demisie, care demasca în cuvinte necruțătoare toate uneltirile prin care oamenii lui Vogoridi siluiseră voința alegătorilor. De aici înainte Cuza era ciștigat cu totul pentru agitația unioniștilor.

Îl găsim în Divanul ad-hoc, în care nu vorbește; indolența lui firească își capătă din nou toate drepturile. Ales și în noua Adunare din 1858, el dovedește însă mult interes pentru cele mai însemnate din chestiile care se discuteau în cele d'întăiu zile după deschiderea ei. Împrejurările par a-l fi transformat; colegii și prietenii săi de școală, de viață, de petreceri și de idei, vor fi descoperit într'insul atunci, însușiri militante pe care nu le bănuiseră înainte. N. IORGA.

CÎNTĂREȚII UNIRII

I. VASILE AIECSANDRI.

A. 25 MAIU 1856.

Supt acest măreț castan
Noi jurăm toți în frășie,
Ca de azi să nu mai fie
Nici Valah, nici Moldovan;

Ci să fim numai Români,
Într'un gînd, într'o unire,
Și să dăm mîne cu mîni
Pentru-a Țerii fericire.

B. HORA UNIRII (1857).

Ha! să dăm mîna cu mîna
Ceî cu inimă romîna,
Să 'nvîrtim hora frăției
Pe pămîntul României!

Iarba rea din holde piară,
Piara dușmănia 'n țară:
Între noi să nu mai fie
Decît flori și omenie!

Măi Muntene, măi vecine,
Vină să te prinzi cu mine.
Și la viața cu unire,
Și la moarte cu 'nfrățire!

Unde-î unul, nu-î putere
La nevoi și la duveră;
Unde-s doi puterea crește,
Și dușmanul nu sporește!

Amîndoi sîntem de-o mamă,
De-o făptură și de-o samă, —
Ca doi brazi într'o tulpină,
Ca doi ochi într'o lumină.

Vin' la Milcov cu grabire
Să-l secăm dintr'o sorbire,
Ca să treacă drumul mare
Peste-a' noastre vechi hotare,

Amîndoi avem un nume,
Amîndoi o soartă 'n lume:
Eu și-s frate, tu-mi ești frate;
În noi doi un suflet bate!

Și să vadă sfîntul soare
Într'o zi de sărbătoare,
Hora noastră cea frățească
Pe cîmpia românească!

c. *HORA LUI CUZA-VODĂ.*

*Frunză verde de migdale,
De la Mîlcov mai la vale,
Mai la vale și la deal,
Pe ist mal și pe cel mal
S'a întins o horă mare...
Iată și Cuza călare,
Care strigă 'n gura mare:
„Trage-ți hora cu 'nfocare
„Din Carpați și pân' la Mare!”
Frunză verde pom rodit,*

*De cînd Cuza s'a domnit
Pînile s'au mai dospit
Ocele s'au mai mărît...
Cuza-Vodă să trăiască
Oștile să le mărească
Pe ciocoși să-î umilească,
Țară mîndră să-și croiască,
Pe călugări să-î spăsească,
Pe clăcași să-î dezrobească
Cu moșii să-î dăruiască.*

H. G. CREZIANU.

IMN LA 24 IANUAR.

*Din Carpați la mare,
Pe-a Dunărei vale,
Ca doi falnici brazi
Ce lucesc la soare,
Stau două popoare
Întrunite azi.*

*Zi de înfrățire
Ce țară prin unire
Români-aî făcut,
Salutare ție,
Fă-î iar să devie
Mari, ca în trecut.*

*Istoria-arată,
Cum erau odată
Bravi între cei bravi;
Cum nu vreau să știe,
Unul de o mie
Huni, Tătari, Turci, Slavi.*

*Strinși azi prin unire,
Pot să mai aspire
La noi viteji:
Astfel către soare
Se-avîntă să sboare
Ai acvilei fi.*

*Ție salutare!
O Principe mare!
Ce-aî realizat
Dorita Unire!
Calea spre mărire
Tu ni-aî arătat.*

*Șazi, și'n totdeauna,
Veî purta cununa
Acelor eroi,
Ce triumfătoare
Au dus pe popoare
În căile noi.*

*A Patrii-altare
În astă zi mare
Toți să 'nconjurăm;
Toți într'o unire,
Ziua de 'nfrățire
Să o salutăm.*

III. G. ASACHI.

VOT LA COMETA DIN 1858.

O lucefere străine,
Ce pe căile senine
Trecind, prin mii legioane
De stele, și prin mii zoane,
Cursul tău cel minunat
Lumea 'ntreag¹ a admirat!

Cind a României soartă
O 'nchidea secreta Poartă,
Argintoasa a ta comă
Ai înțins spre cea menire
Ce lăasă antica Romă
L'ai săi fi de moștenire.

Dorit, timpul cel să vie,
Ca 'n a ta călătorie,
Cind iar te vei înturna,
Pe Român a lumina,
Să găsești pe-al lui popor
În traiul nemuritor,
Puternic și fericit,
În concordie Unit¹!

IV. I. IANOV.

HORA REORGANIZĂREI.

Frunză verde viorele,
Veniți inimi tinerele
Al Românilor odor;
Să jucăm azi românește
Cind și nouă ni zîmbește
Un ferice viitor!

Român verde
Nu se pierde
În mini de tiran,
Căci el țara,
Înimioara
Nu schimbă pe ban!

Țara noastră să trăiască!
Și noi, hora românească
Să jucăm pe-al ei pământ!
Lumea martur să ni fie
Că sintem neam cu mindrie
De-o dorință și-un cuvint!

În unire
Și iubire
Toți Românii fiți,
Ca s'adune
Verzi cunune
Neamului c[are]e[-l] măriți!

Uitați timpurile grele,
Ale soartei vinturi rele,
Care secoli au suflat;
Căci Românul va fi iară
Fericit în a lui țară,
Din cădere-î ridicat!

Cîntă, cîntă
Ziua sfîntă,
Rominașul mieu;
Căci cu tine
Veșnic ține
Bunul Dumnezeu!

¹ Acest n-r și cel următor sint din calendarul lui Asachi pe 1859.

Mic și mare pin' la unul
De-acuma vor fi ca unul
În al Patriei pămînt.
Pentru toți va fi o lege,
Ce din fapte va alege,
Meritele unde sînt!

Ura fie,
Romănie,
Căci în viitor
Luminează
Lind rază
Peste-al tău popor!

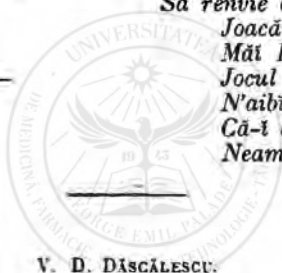
Să trăiască Adunarea
Pentru reorganizarea
Poporului dunărean!
Părtenirea să-i lipsească
Și din cuget să vorbească
De boier și de țeran,
Ca să vie
Bucurie
L'ai săi patrioși,—
Cum li place
De-a ni face
La 'mpărații toți.

Azi răsare cu mărire
Vechea noastră fericire
Ca un soare luminos
Și din nori de suferință
Vom păși cu biruință
Secolul întunecos!

Iată vine
La noi vine
Binele dorit,
Să mai poată
Fi odată
Romînul mărît!

Traiul vieții de durere
Ni aduce mingișere
Ca furtuna, timp senin
Căci așa e dat de soartă
Un popor care se ceartă¹
Să renvie după chin.

Joacă bine
Măi Romîne
Jocul strămoșesc!
N'aibî sfială
Că-i de fală
Neamul Romănesc!

V. D. DĂSCĂLESCU.

A. O zi frumoasă: 5 Ianuar 1859.

Vino, musa mea romînă,
Să cîntăm vesel, ușor,
Supt un cer ce se'nseamnă,
Un mai dulce viitor.
Azi, Romînul dovedește
Că'n sfîrșit s'a deșteptat,
Și că'n faptă vrednicește
Libertatea ce-a visat.

Dulce soare-al țerii mele, vino azi de luminează —
Pe un popor ce de secolî ne'ncetat a fost călcat;
Vezi cum saltă 'n veselie, inima-I cum palpitează,
Cum pășește fără grijă către țermul depărtat.

¹ Se ceartă de Dumnezeu, se pedepșește; exprăie bisericească.

Căci el simte că la viață, la lumină se trezește :
 A rămas de el departe un trecut trist dureros ;
 Cîrmuit mai cu blîndețe, el cu fală azi simțeste
 Că într'insul e sămînța unui popul maiestos.
 Deputați ai țerii mele, vă urez cu înfocare !
 Ca să laud, eū arare lira mea am acordat,
 Însă fapta-i prea sublimă, ziua asta e prea mare,
 Și virtuțile frumoase totdeauna am cîntat.

Vin' deci, musa mea romină,
 Să cîntăm, vesel, ușor,
 Supt un cer ce se 'nșenină,
 Un mai dulce viitor.
 Azi Romînul dovedește
 Că'n sfîrșit s'a deșteptat,
 Și că'n faptă 'nvrednicește
 Libertatea ce-a visat.

B. « Strigoii ».

În obșteasca Adunare
 Am văzut cîțiva strigoi.
 Se strîmbeau care de care,
 Toți uitîndu-se la noi.
 Deputați ! grija e mare,
 Cătați bine printre voi :
 În obșteasca Adunare
 Am văzut cîțiva strigoi.

Țara noastră reînviază,
 Voi sînteți copiii săi ;
 Ea cu drept acum sperază
 Ca să scape azi de răi.
 S'a dus vremea tristă 'n care
 Ne minau chiar ca pe boi :
 Fraților, în Adunare
 Am văzut cîțiva strigoi.

Saltă inimile 'n piepturi
 Glasul vostru ascultînd ;
 Noi v'am dat a' noastre drepturi,
 Deci voi mergeți proclamînd :
 Reînviere, îndreptare,
 Mîntuire de nevoi.
 Fraților, în Adunare
 Am văzut cîțiva strigoi.

Multe zile amărite
 Peste țară au trecut ;
 Asupriri nepomenite
 Pe Romîni au fost căzut.
 Dar un popul, frați, nu moare ;
 Cerul cată azi spre noi.
 Dragii miei, în Adunare
 Am văzut cițiva strigoi.

Piept la piept și mină 'n mină,
 Toți voioși să 'nnaintăm.
 Mai avem o săptămînă,
 Binele să-l salutăm.
 Lăsați orice cugetare.
 Țara cere de la voi.
 Fraților, în Adunare
 Am văzut cițiva strigoi.

Eu, ce'n trista mea carieră,
 N'avu'i parte să m'unesc,
 În așa frumoasă eră,
 Cu concertul romănesc,
 Vă urez cu-a mea cîntare
 Drum scutit de-orice nevoi
 Și vă zic, în Adunare
 Am văzut cițiva strigoi.

Acte privitoare la Unire și la Cuza-Vodă, în epoca Unirii.

I.

Demisia lui Alexandru Cuza din locul de pircălab la Galați.

*Excelență*¹,

Strigările și jeliurile cetățenilor de toate clasele din Galați, nu mai puțin și a locuitorilor întregului Ținut, pentru amenințările ce li se fac de către sameșul Ținutului și întreg comitetul alegerilor pentru Divanul ad-hoc, spre a-i spăimînta, și cu așa chip a li înnăduși slo-

¹ Caimacamul Nicolae Vogoridi. Alegerile silnice au fost casate prin vointa Pu-terilor. Alți caimacami au presidat la alegerea Aduării care trebuia să dea țerilor Domni.

boda expresie în dreptățile hărăzite prin înaltul firman pentru convocarea Divanului ad-hoc, găsimu-le basate pe adevăruri, iar urmările tuturor funcționarilor, chemați, prin posturile ce ocupă, la lucrările prescise prin pomenitul înalt firman, abătute de la glăsuirea legilor:

1. Publicarea listelor schimonosite prin alăugiri de persoane și ștergerea acelor trecute în listele trimise de isprăvnicie și primite de la privighetori și eforie.

2. Schimbarea fără motiv a privighetorilor vrednici și cu caracter cinstit și înlocuirea lor prin persoane, în toate privirile, nedestoinice și primejdioase într'un timp așa de gingaș și critic pentru țară.

3. Sistemul terorismului, ce, de la lipsa iscălitului din oraș, se aplică în de obște, precum, de pildă, călcarea locuinței d-lui Stolnic Ghiță Alevra în puterea nopții, de către d. sameș, d. maior Christea, și polițmaistrul orașului, în temeiul ofisului Excelenței Voastre, slobozit după spusa numitului maior, pe când iscălitul se afla în orașul Iași (insă

tăinuit, precum Excelența Voastră nu veți putea tăgădăui, și cu reson ascuns de mine, căci așa li fost stavila unor așa nedreptăți și niciodată unealtă rușinoasă a cirmuirii).

4. Procedarea nelegiuită a comitetului de alegeri prin răspingerea ce face tuturor persoanelor cu drepturi, fără a li se arăta resoanele pentru care se răsping, sau cel puțin a li se da adevărinite de primirea reclamațiilor, precum s'a urmat cu răzeșii de Smulți și mai mulți boieri.

5. Dezbaterele comitetului inchipuite, iar, în adevăr și în faptă, plinirea unor dispoziții afară de textul firmanului.

6. Înlăturarea de la comitet a iscălitului și trimeterea sa cu misiuni în Basarabia moldoveană, tocmai în timpul unor asemenea delicate împrejurări și cind, după glăsuirea înaltului firman, urmă neapărat a se adă față și a presida acel comitet.

7. La opt mahalale întregi drepturile hărăzite prin înaltul firman, cind ei sint trecuți în listele alegerilor Eforiei. Asemenea desființarea cu desăvîrșire a corporațiilor neguțătorilor din picioare, asemenea a trei delegații [al] breslei de covaci, cind starostii lor sint publicați, ș. c. l., ș. c. l.

Toate acestea fiind lovitoare, pe de-o parte, în dreptățile pămîntenilor, iar, pe de alta, în înțelesul înaltului firman basat pe Tratatul de Paris, și după arătarea verbală ce am făcut alți Excelenței Voastre, cit și d-lui ministru din Lăuntru spre stavilirea lor, socotindu-le provenite numai de la amplexiți subalterni; nevăzînd însă nicio măsură luată, iar măsurile înspăimîntătoare prețonnind și sporind în tot Tinutul Covurluiului, mă văd silit, cu o vie părere de rău, împotriva dorinței și datoriei ce am a sluji Patriei într-o vreme așa de gingașă, și a vă cere demisionarea mea de la funcția de pircălab,—fiind o tristă povară supt un asemenea sistem.

Al. CUZA, maior, adiutant domnesc.

II.

Cuvîntarea de deschidere, din partea Caimacamilor Moldovei,
a Adunării moldovenești pentru alegerea de Domn.

Domnilor deputați.

În puterea Convenției de Paris din 7 (19) August și a dreptului autonom icris în acest act, țara noastră a săvîrșit operațiile electorale. Deși greutățile acestei gingașe lucrări au fost mari din mai multe cauze, iar mai cu seamă din lipsa de cadastru lămuritor al cîtîmî averilor, și din pricina scurtului timp hotărît de Convenție pentru aplicarea legii electorale, totuși, în totalul alegerilor, s'au presintat numai trei cazuri mai grele, asupra cărora sinteți chemați a lua o grabnică hotărîre.

Ele sint următoarele: 1. Casul vacanței produse prin alegerea ca deputat a d-sale Vornicului Costachi Rolla în două Colegiuri de proprietari mari, în districtul Capitalei și acel al Cahulului. 2. Casul de nesăvîrșire a alegerii deputatului de orașul Piatra din pricina unei neînțe-

legeri iscate între d-nii alegători și a retragerii acestora din sala Administrației, când au fost a se scoate biletele din urnă. 3. Casul suspendării alegerii deputatului proprietarilor mici din Bacău, fiind voturile alegătorilor de o potrivă împărțite între doi candidați.

Domnii deputați! Țara a însemnat în persoanele d-voastre aleșii săi și v'a trimis în această Cameră pentru ca să-i pregătiți un viitor de zile fericite, după atâtea zile amare și dureroase! Chemarea d-voastre este cu atât mai serioasă, cu atât mai sfântă, că astăzi sinteți depozitarii voințelor și ai speranțelor unui popor întreg! În adevăr, nu este act mai mareț pe lume decât reînvierea unei nații, care cere și merită a se pune în rîndul națiilor demne și respectate; dar nu este misiune mai frumoasă, mai nobilă decît aceia de a conlucra la realizarea unui asemenea act. Ferice de acela care este chemat a îndeplini o așa mare misiune! Ferice de d-voastră, domnii!

Cît pentru noi, avem de lăle că am fost meniți de împrejurări a vă deschide porțile Camerei și a proclama deschiderea Adunării Moldovei! Ziua aceasta de 28 Decembrie va fi înscrisă în istorie ca o zi de renaștere, ca ziua redobîndirii unui drept vechiu și de mare însemnătate, dreptul de a avea o putere legislativă alături de puterea executivă, dreptul de a avea reprezentanții nației în față cu persoana Domnului. Camera Moldovei este deschisă! Iată-vă acum cu toții d'innaintea altarului patriei! Misiunea d-voastră începe. La lucru, d-lor, căci fiecare zi trebuie să aducă un rezultat folositor Principatelor-Unite! La lucru cu energie, căci aveți de martori națiunea romînă, ce v'a numit aleșii săi, Puterile garante care au consimțit, prin tratatul de Paris, vechile noastre drepturi, și, mai presus de ele, pe Dumnezeu, care cetește în inimile oamenilor și judecă faptele lor!

V. STURDZA, A. PĂRU, I. A. CANTACUZIN.

Secretariul Statului, V. ALECSANDRI.

Șeful secției, ANTONIADI.

III.

Lista candidaților la Domnia Moldovei.

1. Prințul Mihail Sturdza. 2. Beizadea Costachi Gr. Ghica. Logofeții: 3. Teodor Balș. 4. Alecu Balș. 5. Ștefan Catargiu. 6. Petrachi Roset-Bălănescu. 7. Costin Catargiu. 8. Alecu Sturdza. 9. Nicolae Milu. 10. Costachi D. Sturdza. 11. Anastasie Bașotă. 12. Iordachi Beldiman. 13. Vasilie Ghica. 14. Răducanu Roset. *Vornici*: 15. Alecu Botez-Forăscu. 16. Iorgu Virnav Liteanu. 17. Vasile Sturdza. 18. Lascar Bogdan. 19. Teodor Ghica. 10. Alexandru Catargiu. 21. Lascar Roset. 22. Lascar Catargiu. 23. Scarlat Roset. 24. Grigorie Balș. 25. Iancu Prăjăscu. 26. Iancu A. Cantacuzin. 27. Alecu C. Sturdza. 28. Costachi Ciolac. 29. Manolachi Costachi Epureanu. 30. Dimitrie Mavrocordat. 31. Mihail Kogălniceanu. *Hatmani*: 32. Nicu Mavrocordat. 33. Iorgu Ghica. 34. Alecu Aslan. 35. *Colonelul* Nicolae Iamandi. 36. *Postelnicul* Vasile Alecsandri. 37. *Aga* Costachi Roset Tețcanu. 38. *Aga* Grigorie Kostachi. Adecă 38 persoane¹.

Secretariul Căimăcămiei, D. STURDZA.

¹ Cuza s'a înscris în ultimul moment.

IV.

Cererea de principe străin înainte de alegerea Domnului Moldovei.

Astăzi, anul una mie opt sute cincizeci și nouă, lanuar în trei zile. Adunarea ad-hoc trecută, întrunită în virtutea tratatului de Paris, a

proclamat, în unanimitate, fără două voturi, Unirea Moldovei și a Valahiei sub un Principe străin. Mandatul acestei Adunări a fost înscris întreg în marele act internațional din 30 Mart 1859, căruia i se dăduse misiunea de a formula dorințele țării, și fiind Colegile noastre electorale,

cele mai largi și mai independente ce avuserăm până atunci, cînd ele au numit deputații cari au avut onoarea de a compune acea Adunare, fiecare alegător știa care este fapta importantă, ce era să îndeplinească mandatarii lor. Aceleași simțămînte însușeau pe frații noștri de peste Milcov.

Însă, și amîndouă Adunările nu au greșit intru nimica în împlinirea datoriei lor, și fiecare din noi își aduce încă aminte cu ce entuziasm din amîndouă părțile s'a aclamat Unirea ambelor țări. Adunarea a făcut dar cunoscută în adevăr înția trebuință, dorința cea mai mare a nației romine, și aceasta cu acea putere ce dă totdeauna întrebuintarea legală a unui drept recunoscut solemn. Departe de a clătina fundamentele acestui drept, cele din urmă conferințe nu au făcut alta decît a li da o nouă consacrare. Niciuna dintre Puterile Europei, nici măcar acele mai puțin favorabile cauzei noastre, nu au căutat să revie asupra marilor principii, statornicite într'un chip irevocabil prin tratatul de Paris. Dreptul nostru, ca și voturile noastre de atunci, au rămas neatînse și, dacă întrecaga realizare a acelei mai scumpe noastre dorinți a fost întirziată, aceasta este numai din cauza unor considerații de interese speciale sau a unor temeri limerice. Încă și aceasta, multămită intervenției Puterilor amice, o putere fatală a silit a ni se da în faptă mai toate cele ce ceream: unitatea de legislație, de finanțe, de armată, de justiție, fusia amînduror Adunărilor într'un Comitet central, și într'un oraș care este destinat de Providenți, prin poziția sa particulară, a servi de legămint între noi; într'un cuvînt, noi putem zice că s'au așezat toate bazele noului edificiu al viitorului nostru, și că pe frontonul său însuși este înscris numele destinat a uni de acum înainte amîndouă țările. Nimic nu lipsia decît încoronarea mărețului edificiu, adică unitatea guvernămîntului, cînd inițicii noștri au triumfat, și edificiul a rămas nesfîrșit.

Însă un popor care suferă de secole, un popor a căruia deznădejde ar deveni cu atît mai mare, cu cît speranțele sale au fost [mai] vii, un popor care așteaptă, care voințe regenerarea sa, acel popor ar trebui să știe să facă și el ceva pentru sine. Puind supremul țel al tuturor aspirațiunilor nu departe de mina noastră, Europa pare că a voit a ni zice să facem o de pe urmă cercare. Am trebui să justificăm astăzi speranța amicilor noștri, și această Adunare, arătîndu-se fiica demnă a aceleia care a precedat-o, ar trebui să întrunească toate forțele sale, pentru a așeza pe culmea monumentului cheia cea puternică, care va face edificiul nedestructibil. Dar, nevoind, mai înainte de timp, a arunca patria, care a suferit alita, într'o soartă întimplătoare, noi ne mărginim în acest moment a propune ca un vot foarte lămurit, foarte unanim, să facă cunoscut țerii și Europei că noi persistăm a voi Unirea supt un Principe străin. Să uităm, pentru un moment măcar, împărecherea dintre noi; să cugetăm la frații noștri din Țara Muntenescă, cu cari nu ar trebui să facem decît o singură nație, după cum nu avem decît aceeași limbă, aceeași religie, același interes; și să rostim dorința ca, cît se va putea mai curînd, noul și însemnătorul nume al patriei noastre de Principate-Unite să se transforme într'un act definitiv, irevocabil. Dacă oarecare spirite speriate vor veni și vor

zice că o astfel de manifestare este cel puțin zădarnică, noi li vom răspunde că niciodată represintanții poporului nu fac în zădar cunoscutre trebuințele și dorințele nației. Afară de aceasta, noi avem să numim un Domn, și cu dînsul va naște Comitetul central din Focșani. Să știe dar Domnul și Comitetul d'înainte care sînt voințele acestei Adunări. Să nu uite Domnul niciodată, să nu uite că, ales de deputații nației, pentru că totul nu era încă pregătit pentru a se face Unirea, el trebuie să considere ca cea mai sacră a sa datorie a grăbi făptuirea acestei Uniri, pentru a se justifica speranțele noastre și pentru ca ziua cea mai frumoasă a Domniei sale să fie aceia cînd se va scobori de pe tron, după ce va fi pus cea de pe urmă piatră pe edificiu. Tot odată, să nu piardă din vedere niciun minut Comitetul central, carele cel întăit va avea fericirea a lucra în comun cu frații noștri de peste Milcov, că el are, mai mult decît oricare din noile noastre instituții, misiunea de a pregăti fusiunea și de a funda unitatea României. Așa dar, subscrișii au onoare a propune Adunării următoarele propuneri:

1. Înainte de a proceda la o deliberatie privitoare la aplicatia conventiei din 7 (19) August, Adunarea declară că cea întâia trebuință, după cum și dorința cea mai aprinsă a poporului întreg, este tot Unirea Principatelor Moldovei și a Valahiei supt guvernămîntul unui Principe străin.

2. Afară de aceasta, Adunarea declară că Domnul ce este a se alege și Comitetul central vor fi meritat bine de patrie, dacă vor întruni silințele lor pentru a asigura această Unire în cel mai scurt timp.

M. KOGĂLNICEANU, IACOVACHI, I. GANE,
D. SC. MICLESCU, C. GR. GHICA.

V.

Actul de alegere al lui Alexandru Ioan I-îu ca Domn al Moldovei.

Anul 1859, luna Ianuarie, în 5 zile, în a șesea ședință a Adunării și anume în a noua zi după întrunirea sa, procedîndu-se la alegerea Domnului, în conformitate cu art. 12 și 13 din Convenția scrisă la Paris între Înalta Poartă Otomană și între Puterile garante driturilor Principatelor-Unite Moldova și Valahia, s'a ales, cu majoritate de 48 de glasuri, d. colonel Alecu Cuza Domn Stăpînitor al Moldovei. Despre care s'a făcut acest act de alegere, scris de Adunare și care s'a dat, odată cu ocîrmuirea țerii, în minile Înălțîmîi Sale Alexandru Ioan Cuza, Domn Stăpînitor al Moldovei.

VI.

Cuvîntarea lui Cuza-Vodă după alegere.

«Jur, în numele prea Sîntel Treimi și în fața țerii mele, că voiî păzi cu sîntenie drepturile și interesele patriei, că voiî fi credincios Constituției în textul și în spiritul ei, că în toată Domnia mea

«voiû priveghea la respectarea legilor pentru toți și în toate, uitînd toată prigonirea și toată ura, iubînd de o potrivă pe cel ce m'au ciubit și pe cel ce m'au urit, neavînd înaintea ochilor miei decît binele și fericirea nației romine». «Așa Dumnezeu și compatrioții miei «să-mi fie întru ajutor».

VII.

Cuvîntarea lui M. Kogălniceanu cu același prilej.

«După una sută cinzeci și patru ani de dureri, de umiliri și de degradatie națională, Moldova a reintrat în vechiul său drept, consfințit prin capitulațiile sale, dreptul de a-și alege pe Capul său, pe Domnul. Prin înălțarea ta pe tronul lui Ștefan-cel-Mare, s'a reinălțat însăși naționalitatea romină. Alegîndu-te de Capul său, neamul nostru a voit să împlinească o veche datorie către familia ta, ca voiți să răsplătească singele strămoșilor tăi vărsat pentru libertățile publice. Alegîndu-te pe tine Domn în țara noastră, am vroit să arătăm lumii aceia ce toată țara dorește: la legi nouă, om nou. «O Doamne! mare și frumoasă îți este misia. Constituția din 7 (19) August ne însemnează o epocă nouă și Măria Ta ești chemat să o deschizi! Fii dar omul epocii; fă ca legea să înlocuiască arbitrarul; fă ca legea să fie tare; iar tu, Măria Ta, ca Domn, fii bun, fii blind, fii bun mai ales pentru acei pentru cari mai toți Domnii trecuți au fost nepăsători sau răi. Nu uita că, dacă cinzeci de deputați te-am ales Domn, însă ai să domnești peste două milioane de oameni! «Fă dar ca Domnia ta să fie cu totul de pace și de dreptate; împacă patimile și urile dintre noi și reintrodu în mijlocul nostru strămoșeasca frăție. Fii simplu, Măria Ta, fii bun, fii Domn cetățean; urechea ta fie pururea deschisă la adevăr, și închisă la minciună și lingusire. Poartă un frumos și scump nume, numele lui Alexandru-cel-Bun. Să trăiești dar mulți ani ca și dînsul, și fă, o Doamne, ca prin dreptatea Europei, prin desvoltarea instituțiilor noastre, prin simțămintele tale patriotice, să mai putem ajunge la acele timpuri glorioase ale nației noastre, cînd Alexandru-cel-Bun zicea ambasadorilor Împăratului din Bizanția, că: «Romînia nu are alt ocrotitor decît pe Dumnezeu și sabia sa». Să trăiești, Măria Ta!

Cu încuviințarea Adunării, Înalt Prea Sfinția Sa Părintele Mitropolit ridică ședînta la două ore după amiază.

Președintele Adunării: SOFRONIE, Mitropolitul Moldovei.

Secretarii Adunării: N. CATARGIU, A. GRIGORIU.

Scrutatorii: N. MILU, I. PRUNCU, L. CATARGIU, I. A. CANTACUZIN.

VIII.

Cel d'întăiu Ordin de zi al lui Cuza-Vodă către oastea Moldovei.

Prin toată oastea Principatului Moldovei, Providența, prin mila nației, Ne-a ales din șirurile voastre pentru ca să Ne suie pe tronul Moldovei. Prin acest act, nația a dovedit că iubește ca o mamă pe

fiit săi oșteni, și că are cea mai deplină încredere în simțirile lor de devotament către patrie. Vouă, fraților de arme, este încredută păzirea ordinului legal, și apărarea întreginei pământului nostru. Fiți mindri de menirea voastră, căci este nobilă, mare, serioasă, și meritați iubirea concetățenilor voștri prin observarea disciplinei celei mai stricte, meritați respectul străinilor prin energia cu care veți ști a susține adevărul armatei romine: Onor și Patrie. Această devisă a fost scrisă cu sîngele strămoșilor noștri pe steagul Moldovei, pe acest steag care a fost purtat din victorie în victorie în timpurile luptelor, odor scump și glorios ce se găsește acum în minile voastre. Noi, ca oștean, ca Domn, ca Romîn, îl primim cu mludrie, și rugăm pe Dumnezeu să ne învrednicească a-l păstra locul măreț ce i se cuvine, în tot timpul Domniei Noastre. Țara noastră a intrat într'o epocă de reînviere: toți fiit săi cei buni, civili sau militari, să-și dea acum mina într'o frățească concordie, ca să ajute la desăvîrșirea misiiei Noastre. Noi vom încuraja, vom deosebi, vom răsplăti pe cei buni, dar vom depărta de Noi pe cei răi, și îi vom supune asprimei legilor. Decî, fiecare la postul său, de astăzi înainte! Voi, fraților de arme, pe lângă steagul Moldovei, căci în viitor, ca și în trecut, devisa voastră are a fi: «Onor și Patrie.»

ALEXANDRU IOAN.

IX.

Procesul-verbal al alegerii lui Cuza-Vodă în Țara-Românească.

Astăzi, Simlătă, în 24 Ianuarie, Adunarea electivă procedînd la vot pentru alegerea Domnului său, rezultatul a fost că, cu unanimitate, s'a ales Alexandru Ioan I Cuza, Domnul actual al Moldovei, și s'a proclamat Domn și al Țării-Românești. Se constată acest rezultat supț iscălitura președintelui și ale secretarilor.

Președintele: NIFON, Mitropolit.

Secretarii: A. ARSACHE, I. CANTACUZINO.

D. BRĂTIANU, S. FĂLCOIANU.

X.

Cuvîntarea lui Vasile Boerescu, după alegerea lui Cuza-Vodă ca Domn muntean.

Domnilor!

Această zi este cea mai mare ce-ați văzut Romînii în anele istoriei lor! Actul ce am făcut noi astăzi, este un act ce dovedește la noi un patriotism și o desinteresare așa de mare, cum rar se poate vedea exemple la națiunile cele mai civilizate ale Europei. Sint acum mai mult de două secole și jumătate, de cînd unirea Romînilor, aspirație generoasă a tuturor generațiilor, căuta să se realizeze prin puterea materială, prin sfortă, prin sînge. Astăzi, Unirea se realizează

prin puterile morale, prin armele spirituale. Grație vouă, mandatarii nației, cari știurăți într'un moment a vă învinge toate pasiunile, a călca peste toate interesele egoiste, a înăbuși orice ură, și a depărta orice simpatii și antipatii personale, spre a depune pe altarul patriei,

Doamna Elena A. Cusa.

pur și virgin, acest princip al reconcilierii generale și al puterii naționale! Grație înaltelor Puteri garante, care ni arătară drumul prosperității și al mărimii noastre, prin recunoașterea și garantarea drepturilor noastre naționale și a vechilor noastre tractate, pe care părinții

Alexandru Ioan I-l6 Cuza.

noștri le apărare cu singele lor, și care stăteau ascunse și amortite supt vălul uitării și al violării. O eră nouă se deschide pentru noi! Această eră este aceea a regenerării noastre! Voi veți avea mândria a spune nepoților voștri că ați pus cea d'întăiu piatră la acest nou edificiu, și accentele vocii și recunoștinței lor, se vor transmite răsunind din generație în generație! Și care este natura actului ce noi săvîrșirăm cu atita regularitate, liniște și desinteresare? Alegerea Domnului Alexandru Ioan Cuza este ea conformă cu convenția din Paris? Liniștiți-vă, domnilor, și căutați fiecare răspunsul în conștiința și rațiunea voastră. Alegerea noastră este legală; actul nostru este din cele mai legitime ce un om poate face, în circumstanțe atit de grele. El nu este în nimic contrariu literel convenției; din contră este absolut conform cu spiritul său. Convenția voiește ca fiecare Principat să-și aibă un Guvern al său. Dar Guvernul unui Stat se compune mai ales din puterea legislativă și executivă. Acest principiu atinsu-s'a în ceva? Nicl de cum. Fiecare Principat, atit Moldova cit și Țara-Românească, are un Guvern separat, adecă o Cameră a sa, un Minister al său, o administrație a sa. Unirea noastră nu este politică, este numai personală. Am unit adecă două Guverne într'o singură mină. Dar Guvernele sint două, deși persoana este una, ceia ce este absolut conform cu convenția. Pe de altă parte, ce și-au propus Puterile garante, prin actul lor de la 7 (19) August? Ele și-au propus, între altele, ca aceste țeri, prin identitatea legilor lor, prin acțiunea comună a Guvernelor lor, să ajungă la puterea ce le face a se respecta ca nație, și la prosperitatea materială ce le face a se ridica, ca societate. Acest rezultat s'ar fi putut dobîndi oare, cînd fiecare Principat ar fi avut un Domn? Foarte anevoie, sau poate nicl de cum. Politica fiecărui Domn ar fi fost alta, și principul Guvernelor lor ar fi fost altul. De aici urmă că și Ministerele lor, și Camerele lor, și membrii lor din Comisiunea centrală, ar fi diferit de principii și sentimente. Cum dar atunci o lege de interes general s'ar fi putut crea, cînd ea trebuia să fie lucrată de Comisiunea centrală și aprobată de amîndouă Camerele? Atit Comisiunea, cit și amîndouă Camerele, fiind împărțite în idel opuse, nu ar fi putut ajunge la niclun rezultat. Tot același fenomen s'ar fi văzut, cînd ar fi fost vorba de o lege de interes special, care, discutată de o Cameră, trebuia să fie revăzută de Comisiunea centrală. Numai o singură persoană, unind amîndouă Guvernele, poate face ca aceeași politică să domine în amîndouă Camerele și Comisiunile, și ca aceeași acțiune să se vadă între ambele țeri; atunci vom putea ajunge cu mai înaltă realitate și tărie la scopul propus de Puterile garante. Actul nostru dar este din cele mai legale. El nu va lipsi, peste puțin, a fi aplaudat de Europa întreagă, precum, astăzi, este aplaudat de toată națiunea romînă. Să trăiască Domnul nostru! Să trăiască Puterile garante!

XI.

Înștiințarea lui Cuza-Vodă din partea Adunării muntene.

Înnălțimel Sale Alexandru Ioan I, Domn al Moldovei și Țerit-Românești.

Astăzi, la 24 Ianuar 1859, la 6 ore după amiază-zi, Adunarea electivă a Țerit-Românești, procedind, conform convenției, la numirea Domnului Stăpînitor, a ales în unanimitate pe Înnălțimea Voastră. Obșteasca adunare salută cu respect și amor pe Domnul său și-l invită să iea cirna țerii.

Președintele Adunării: NIFON, Mitropolitul Ungro-Vlahiei.

XII.

Răspunsul lui Cuza-Vodă.

Înnalt Prea Sfinției Sale Părintelui Mitropolit Nifon, presidentul Adunării electivă, București.

Mulțumesc Adunării electivă din Valahia pentru votul său unanim de încredere, și declar că primesc cu mindrie și recunoștință de a fi Domn al Țerii-Românești, precum sint Domn al Moldovei. Aștept răspuns la înția mea depeșă.

ALEXANDRU IOAN.

XIII.

Cel d'întăiu Ordin de zi al lui Cuza-Vodă către oastea munteană.

Principatele-Unite: Moldova și Valachia. Noi, Alexandru Ioan I, cu mila lui Dumnezeu și voința națională, Domn al Moldovei și al Țerii-Românești. Ia toți de față și viitori, sănătate! Ordinul de zi către armata Țerii-Românești. Fraților de arme! Am primit cu mulțămire manifestarea simțirilor voastre de devotament către persoana Noastră, căci acea manifestare o considerăm ca un jurămint sacru întru sprijinirea și apărarea principiului de frăție românească, ce a motivat alegerea Noastră ca Domn al Țerii-Românești. Inima Noastră de oștean și de Romîn cu mindrie vede împrejurul Nostru fiil Românii adunați într'o singură și aceeași simțire de patriotism, de demnitate și de reînviere națională. Salutare vouă, fraților de arme! Salutare steagului românesc, ce-a fost purtat de Mihai Viteazul! Patria romină și Noi ne încredem simțirilor voastre de militari, pentru observarea strictei discipline, pentru păzirea ordinului legal și pentru devotamentul vostru pentru coroanele Moldovei și a Țerii-Românești, întrunite prin voința nației romine din Principatele-Unite. Dumnezeu să vă ție în a sa sfință pază.

ALEXANDRU IOAN.

XIV.

Infrățirea celor două oștiri. Generalul moldovean C. Milicescu
căt're generalul muntean Barbu Vlădoianu.

Domnul general B. Vlădoianu, Confratele nostru, am supus Domnitorului nostru manifestarea de devota'ment și de ascultare a oștirii românești. Înălțimea Sa a fost pătruns de o vie mulțămire la cetirea depeșei voastre, și vă trimete alăturatul ordin de zi spre a fi publicat și comunicat oștirii. Tot de odată, ca general al ostașilor romini din Moldova, am mulțămirea de a transmite din parte-lî vii și fierbinți imbrățișări fraților ostași romini din Țara-Românească. Precum avem cu toții același nume și aceeași inimă, Dumnezeu ni va da același viitor de glorie și de fericire. După ordinul Înălțimii Sale, veți contra-semna ordinul de zi.

Generalul oștirii romine din Moldova, COSTACHE MILICESCU.
Șeful secției, Maior CONȚESCU.

XV.

Telegramă a lui Cuza-Vodă către M. Kogălniceanu.

D-lui Kogălniceanu, ministru president; Iași.

Cunosc și prin alte persoane purtarea deplorabilă a lui Iepureanu, și explicația ei este foarte ușoară; îl porți umbră, e gelos de succesele d-tale. E trist ca un om de meritul său și de integritatea sa să cadă în aceste miserii, dar așa sînt oamenii. Așa fiind, n'aș vedea în ce poate să te descurajeze aceasta și să te facă a vedea retragerea d-tale. Căci, eu nemai putînd fi gelos de nimeni, m'ați ridicat cu toții prea sus pentru ca la rîndul meu să nu pot face deosebire între voi și să nu vă pun în poziția de a aduce serviciul țării și să vă țin seamă de tot concursul ce-mi dați pentru marele bine al cauzei noastre.

Curaj, Kogălnicene, urmează: nimeni, l'ți mai spun odată, n'ar putea face mai bine decît d-ta. Sînt acolo pentru a-ți da dreptate, a birui reaua-voință și calomnia; vor fi siliți firește ca într'o zi să-ți dea dreptate cu toții, și în ziua aceea se vor fi întors cu toții pentru a ne încuraja spre a uni silițiile noastre ale tuturor și a isprăvi mult mai ușor încă ceea ce construim cu greutate, mai ales din cauza piedecilor pe care chiar amicii noștri ni le crează.

Îți reînnoiesc toată mulțămirea mea pentru purtarea d-tale atît ca ministru cit și ca reprezentant în Cameră, unde aperi pe toți, și toate interesele publice.

DOMNUL.

Kogălniceanu, Cuza și Principele străin.

— DISCURS ȚINUT DE MIHAI KOGĂLNICEANU ÎN ZIUA DE 31 IULIE 1861. —

D-lor, cînd s'a luat în considerație proiectul de Constituție, eu am declarat că-mi rezerv dreptul ca, la examinarea fiecărui articol în parte, să intru și în considerări generale. Pe temeiul acesta, odată cu prezentarea amendamentelor la deosebite articole din proiect, am onoare a vă arăta și opiniunile mele asupra capitolului I-ii din Constituție, pentru Unirea Principatelor supt un Principe străin.

Domnilor, ca autor al tuturor propunerilor făcute în sinul Adunării ad-hoc și al Adunării electivă din Moldova, în favoarea Unirii Principatelor supt un principe străin, și care, adoptate de Adunare, saũ în mare majoritate, saũ chiar în unanimitate, saũ transformat în înseși voturi ale reprezentăției naționale din Moldova, și anume votul memorabil din 7 Octombrie 1857 și voturile din 4 și 28 Ianuar și din 24 Mart anul 1859, eu sînt angajat prin convincțiunile unei întregi vieți, prin toate antecedentele vieții mele politice, prin onoare, ca și acum și în viitor, să proferez și să susțin marele adevăr, religia politică a națiunii romine, că numai Unirea Principatelor supt un Principe străin poate asigura independența din afară și stabilitatea dinăuntru a patriei mele.

Această religie politică, nu o proferez de astăzi saũ de ieri: cu douăzeci de ani mai înainte, în 1837, în Istoria Țerilor Romine, am pledat cauza Unirii. La 1840, am fundat «Dacia literară», menită a pregăti unirea între deosebitele ramuri ale familiei romine. La 1848, ca redactor al dorintelor partidel naționale din Moldova, emigrate în Cernăuți, am înscris ca cea mai mare dorință, ca coroana marelor reforme: Unirea Principatelor. La 1855, am fondat «Steaua Dunării», cel întâi ziar politic pe al căruia steag era înscris: Unirea supt un Principe străin. La 1856 și 1857, cînd unioniștii erau persecutați în averea și în persoanele lor, eu am fost membru activ al comitetului central al Unirii din Iași. Partea ce am luat la lucrările Divanului ad-hoc, o arată buletinele ședințelor acestei Adunări adevărat naționale. La deschiderea Adunării electivă, și către colegii mei, și către Căimăcămie, am propus să decretăm și să facem Unirea Principatelor cu un Principe străin, mai bine de[cît] a pași la alegerea unui Domn pămîntean convențional. Aceste acte sînt de cunoștința publică; reneșgîndu-le astăzi, eu m'aș lepăda de titlurile cele mai scumpe ale vieții mele. Fără presumpție, mă socot în drept să vorbesc mai cu tărie în această cauză, și să reclam onoarea de a fi crezut, cînd imi voi expune opiniunile mele în privința Unirii complete a Principatelor supt un Principe străin, care se propune de proiectul Constituției.

Proiectul comitetului este basat pe ideia, pe trebuința Unirii; nici că se putea aștepta altfel de la o Adunare de Romini, și mai ales de la Comisiunea Centrală, corpul politic al Principatelor, carele prin

însuși principiul și condițiile înființării sale trebuie să fie esențial unionist.

Onor. meu coleg, d. Brăiloiu, autorul raportului comitetului, n'a fost dar numai elocvent, ci a fost și adevărat, ci a reprodus în chipul cel mai exact aceia ce fiecare inimă simte, aceia ce fiecare minte judecă, aceia ce fiecare gură mărturisește :

«De și prin indoita alegere a Domnului Alexandru Ioan I-iu», ni-a zis d-lui, s'a înlăturat o pricină însemnată de divisiuni, nu putem încă zice că Unirea este statornicită pe bazele ei esențiale.

«În adevăr, mecanismul organelor politice și administrația se află tot într'o stare de dualitate, anomalie politică, din care pot izvorî pericole foarte serioase și amenințătoare pentru liniștea publică și pentru noul ordin de lucruri. Această stare de lucruri, de nu se va modifica prin Constituție, poate să ne ducă la două extremități, care de o potrivă sînt de fire a compromite existența Guvernului; căci, pe cît timp vor exista două Adunări și două Administrații separate, aceasta singură este destulă pricină de a produce tendințe separatiste; și o ocaziune, un eveniment politic neprevăzut, și chiar ambiția unui om, poate aduce lupta între Adunări, spre a desființa nodul de unire, rămas izolat într'o organizație separatistă. Pe de altă parte, tendințele unioniste negăsind îndestularea lor în organizarea politică, se vor vedea învinse la lupta în contra instituțiilor; și așa Principatele, prin un singur defect al instituțiilor, ce sînt contrarii și aspirațiilor noastre naționale și condițiilor de forță a unui Guvern, se vor vedea expuse la tulburare și la slăbiciune politică.

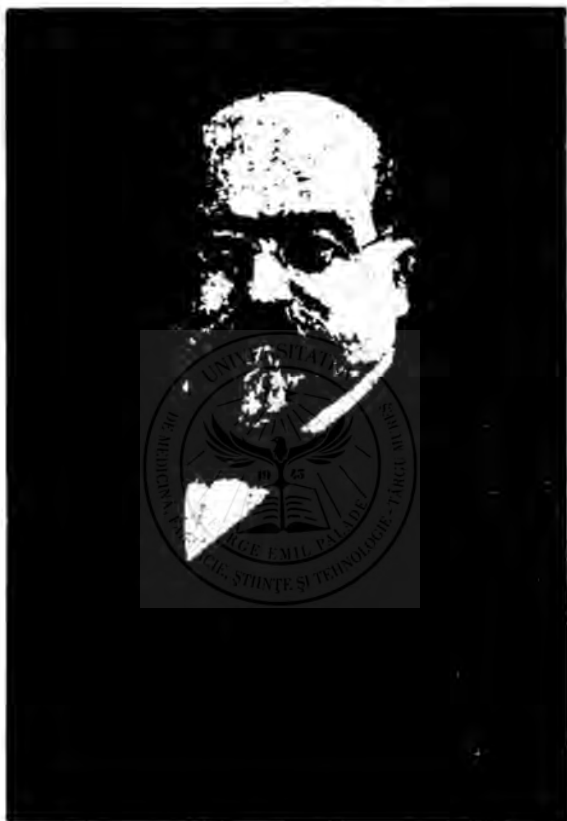
«Ca să fugim de asemenea pericole, ca să întemeiem Guvernul în principiul său, avem o lege supremă de necesitate și de viață a îndeplinii, aceia de a desăvîrși Unirea politică a Principatelor, întrunind Adunările ce sînt despărțite, și formînd un singur Ministeriu, o singură administrație.»

Onor. meu coleg, ierte-mi această lungă citație din raportul său; însă mi-ar fi fost cu neputință a caracteriza mai bine toată greua situație în care ne aflăm, și datorica ce avem ca să facem tot ce ni este prin putință, însă fără a compromite țara, spre a ieși din o stare de lucruri critică și nemulțămitoare.

Deie-mi voie și d. Grig. Sturza să-I mulțămesc, pentru că, spre a sprijini marea și naționala idee a Unirii, v'a cetit, domnilor, una din propunerile mele unioniste, și anume: propunerea ce la 24 Mart trecut am făcut Adunării din Iași de a declara, că, după însuși art. 27 și 32 din Convențiune, Comisiile Centrale este încredințată misiunea de a pregăti și de a face Unirea Principatelor.

Această propunere, transformată în vot al Adunării, cetindu-v'o d. Grig. Sturza, m'a răzburat de meschinele și nelntemeiatele insinuațiuni ce s'a'u făcut în contră-I chiar în sinul Comisiunii Centrale, în neștiința mea, atunci cînd eu eram bolnav, și prin urmare cînd nu puteam răspunde. D. Sturza, arătînd această propunere ca puternicul argument în favoarea Unirii și a misiunii ce are Comisiunea Centrală de a o pregăti și a o face, i-a'u dat adevăratul simț ce-l compoartă. i-a'u arătat adevărata simțire și neapărata trebuință ce a'u motivat-o :

nevoia, ca să sfârșim innăuntru cu dualismul, care paralizează tot progresul, care ține țara slabă în fața eventualităților din afară, care denaturează Convențiunea, aplicind-o într'un fel într'un Principat, și altfel în celălalt, care, chiar ținind Guvernămintul despărțit, îl ridică toată autoritatea, toată tăria, spre a putea pune în stare practică ma-

Mihai Kogălniceanu

rele principiu de dreptate, de egalitate și de libertate, proclamate prin art. 46 din Convențiune. Iată, d-lor, adevărata idee care a presidat la facerea acestei propuneri; ea n'a fost nici o doleanță ascunsă și vicleană în contra persoanei Domnului Alexandru Ioan I-îu, cum oamenii nerăbdători de a reajunge la putere s'aũ silit de a o arăta, nici un mijloc indirect de a mă face creditor Statului pentru o moșie¹,

¹ Cuvintele d-lor Grigore și Ioan Sturza în siul Comisiunii Centrale.

imputare la care răspunde toată viața mea; nici o *ridicularizare a Constituțiunii*¹. Ea a fost simplu și curat ecoul acelui glas, carele strigă neîncetat în toate laturile României: *în linire stă lăria*.

Așa dar, marea misiune a Comisiunii Centrale este de a pregăti și a face Unirea; și Comisiunea, întru cât va face să predominescă în lucrările sale această idee unionistă, și la cas favorabil să se și rostiască: că timpul facerii Unirii a sosit, nu va face decit a răspunde la așteptările țerii.

Domnilor, în ședințele trecute eu n'am luat parte la discuțiunile ce au urmat în sinul Comisiunii Centrale, în privința proiectului de Constituțiune. Eu n'iam înărgenit a vota pentru luarea sa în considerație. Aceasta voi face pururea cu orice lucrare, care va fi inspirată de ideia unionistă. Mi am păstrat însă dreptul de a-mi rosti opinia asupra chestiunii Unirii cu ocazia discuției articolelor proiectului în deosebi.

Eu am ascultat cu toată atenția toată dezbaterea ce a urmat în ședințele trecute. Combinându-le toate, am venit la rezultatul mulțămitor, și de care nici nu mă puteam îndoi, că și în sinul Comisiunii Centrale, ca și în toată țara, Unirea Principatelor supt un Principe străin se privește ca paladiul naționalității romine. Domnul, Camere, oclrmuitori și oclrmuiți, toate treptele națiunii romine mărturisesc acest adevăr. *Astăzi nu mai sint separatiști*. În privirea principului, că numai Unirea cu Principe străin ni poate da stabilitatea, sintem dar toți unanimi. Singura deosebire, ce, din toate dezbaterile rezultă, este că există în sinul Comisiunii Centrale, ca și în țară, *oportunitatea sau neoportunitatea* aplicațiunii.

Partisan al libertății absolute a opiniunilor, eu respect cu deplinătate opiniunea aceloră cari cred că momentul nu este prea tirziu sau prea timpuriu, ba că chiar este favorabil pentru a proclama Unirea cu Principe străin, cu condițiune însă să se respecte și opinia aceloră cari cred că momentul pentru a se operă o asemenea răsturnare silnică a Convențiunii subscrise de cele mai mari Puteri ale Europei a trecut, sau că n'a sosit încă.

După ce am ascultat opiniunile ce s'au arătat aicea și *pro și contra*, dați-mi voie, d-lor, să exprim cu francheță și opinia mea. Ea vă este cunoscută și prin propunerea mea din 24 Mart, care cere *pregătirea Unirii*, facerea ei de *facto* înaintea facerii ei de *iure*, și prin cuvintele ce am avut onoare de a vă adresa, cind, eu ocazia discuției asupra regulamentului dinăuntru al Comisiunii, se atingea de strămutarea din Focșani a Comisiunii Centrale. Eu am zis atunci, și o repet și astăzi: «Comisiunea Centrală are misiunea de a face Unirea, însă Unirea trebuie făcută astfel ca ea să dureze, iar nu să se desfacă. După părerea mea, Comisiunea trebuie mai întâiu să se grăbească a *pregăti* acele instituțiuni sociale, care să întărească națiunea care să-I dea garanție, care să intereseze la facerea și la apărarea Unirii toate clasele societății.»

Făcut-am însă ceva din acestea pînă acum? Nu; separatismul îl

¹ Cuvintele d-lui D. Radu Rușetti în sinul Adunării Moldovei din 1859.

vedem domnind de la o margine pînă la cealaltă a Principatelor, zise însă Unite. El domnește nu numai în legi, care tot sînt încă cele vechi, adecă întemeiate pe dualitate, dar chiar și în modul de lucrare al Ministeriilor care încă pretind a fi reprezentanți ai politicei unioniste. Exemplul îl avem supt ochi. Una și aceeași Convențiune într'un Principat se aplică într'un chip diametral opus celui întrebuintat în celălalt Principat. Comisiunea Centrală asemenea, după acum n'a făcut nimic spre a pregăti Unirea înainte de a o face, adecă de a o proclama! Însă mi se va răspunde: n'a fost timpul, și, lăsînd să treacă timpul, poate că mai tîrziu nu vom mai avea ocasiunea favorabilă actuală!

Așa dar, să venim la chestiunea de *oportunitate*, care predomină și absoarbe toate celelalte considerațiuni.

Ca chestiune de oportunitate și de neoportunitate, eă o subdivid în două: chestiunea dinuntru și chestiunea din afară.

Ca chestiune dinuntru, și dacă n'ar fi decît chestiunea dinuntru, momentul de a face Unirea, și însuși de a ni da un Principe străin, este și va fi pururea timpul oportun; căci a împlini marile dorinți și trebuinți ale națiunii este pururea oportun. Pentru Moldova avem șapte luni, și pentru Țara-Românească avem șese luni în urma noastră, timp prețioși cari s'au lăsat să treacă în zădar spre marea noastră desconsiderare în afară, și spre marea noastră pagubă înuntru. Causa acestei energii să n'o căutăm nicăiri decît în dualismul legilor, în lipsa de curaj și de inițiativă a Adunărilor și a administrațiunii pentru a aborda reformele sociale, și mai ales în lipsa de omogeneitate, de energie și de spirit adevărat unionist al Guvernului nostru. Întru cit privește dar chestiunea dinuntru, momentul ar fi oportun. Nu este însă așa și întru cit privește chestiunea din afară. Aicea, în toată francheta și în risic de a fi suspectat de separatist, declar, că timpul, astăzi mai mult decît orșicînd, este neoportun.

Timpul favorabil pentru a ni da Unirea, și mai ales cu Principe străin, n'a sosit încă, ba chiar pot zice că deocamdată a trecut.

Au fost momente favorabile, pentru ca să facem Unirea și să ni dăm și Principe străin. Aceasta a fost în timpul Căimăcămiilor interimare. Istoria, în nepărtenirea sa, judece și pedepsească pe acei cari pentru ambițiunii personale au împiedecat realizarea marii idei. A fost timpul să ni dăm măcar Unirea. Acest timp a fost și a trebuit să fie în urma doitei alegeri, în urma votului din 24 Ianuar, atuncea cînd Adunarea din Iași striga în unanimitate către sora sa din București: *la Focșani, la Focșani!* Nu eă, nu amicii miei politici am împiedecat întrunirea Camerilor din care ar fi ieșit Unirea Țerilor. Cred că atuncea, dacă am fi arătat energie, Europa, spre a mă servi de expresiunea amicului meu, d. Steege, *pe lingă mie ni-ar fi dat și suta.*

A mai fost timpul favorabil și în ziua de 24 Mart, cînd Ministeriul Moldovei a fost aderat la propunerea mea de a se deschide cu o oară mai înainte Comisiunea Centrală, și de a i se pune înainte marea misiune ce avea. Eram în ajunul războiului Italiei; conferințele nu hotărîseră încă asupra pactului din 5 și 24 Ianuar; poporul nostru era încă în entuziasmul victoriei sale; intrigile oamenilor ce lucrează în întunec și coalițiunile ambițioșilor au răsturnat Ministeriul din

Iată ce voiă a merge înainte, și Comisiunea Centrală s'a deschis de abia la 10 Maiu.

Toate împrejurările favorabile ce le aveam, acum nu mai sînt. Războiul în interval s'a început și s'a sfîrșit; Puterile beligerante 'și-aū dat mîna, pacea s'a scris. Fiecare din Puteri este hotărîtă să facă concesii celelalte; ele nu mai sînt dispuse a vedea ridicîndu-se noi greutăți, ele dimpotrivă caută să sfîrșească și cu cele vechi, cu orice preț, chiar tîind prin întregul. În privința Principatelor, în momentul actual, Puterile europene trebuie să se fi rostit. Sînt acum mai multe zile de cînd Ministerul engles a încunostiintat pe Camere, și Împăratul Napoleon a declarat Ministrului Otoman că chestiunea doitei alegeri a Domnului Cuza avea a se hotărî în cursul săptămîni, de la $\frac{9}{21}$ Iulie pînă la $\frac{18}{30}$ Iulie. Această săptămîna este trecută.

Ei bine, domnilor, socotiți că este prudent, că este folositor, că este moment favorabil, că acum, fără amici din afară, fără nicio organizație dinăuntru, cu toate clasele societății îngrijite și întărite unele în contra altora, cu o crisă financiară din cele mai grozave, cu o administrație care nu este la înălțimea situației, să repunem pe tapet chestiunea; și încă ce chestiune? *Unirea Principatelor cu un Principe străin*, chestiunea cea mai arzătoare, chestiunea care, în alte timpuri și mai favorabile, și la conferințele din Viena, și la cele d'întăiu din Paris a fost combătută cu atîta îndărătnicie de Austria și de Turcia, și care acum, la a doua conferință din Paris, la subscrierea Convențiunii din $\frac{7}{19}$ August 1858, s'a apărut atît de puțin, chiar de Puterile cele mai binevoitoare nouă, nemai pomenind de acele care chiar din început numai în aparență au fost sprijinitoarele Unirii!

Alți mai bine decît mine au arătat pericolele din afară, ce, prin o silnică ieșire din Convenție, am putea atrage asupra țerii noastre, în destul de nenorocită pentru a nu putea fără străini a hotărî soarta sa și a-și îndeplini dorințele ei cele mai vii, cele mai naționale, cele mai neapărate. Eu mă voiū mărgeni numai a zice: în cugetul meu, în deplina mea convicțiune, socot că este inoportun pentru țară, socot că putem pune în pericol chiar și ce am dobîndit, proclamînd Unirea Principatelor cu un fel de somațiune către Domn, ca, în momente atît de nefavorabile, să-și îndeplinească făgăduința dată, făgăduința care, cît pentru mine, cred că în momentele bune o va și ținea, *făgăduința de a se scobori de pe tron, și de a ni da Principele străin*.

Prin aceasta eu nu zic că trebuie să ne lepădăm de religiunea politică a patriei noastre; că singuri cu minile noastre trebuie să înscriem în capul Constituției noastre osîndirea dorințelor noastre celor mai vii și neapărate, să înscriem separatismul; nu, aceasta nu trebuie s'o facem; și, cît pentru mine, a-și prefera mai bine să-mi taiū minile, decît să comit un asemenea sacrilegiu.

Datoria Comisiunii Centrale este ca sus și tare să profeseze dorințele și trebuințele națiunii, și, la moment favorabil, să le și realizeze. Înșă tot de odată datoria noastră, acelor, în cari țara vede inima și inteligența națiunii, este, să ținem seamă și de starea Europei, și de plecările și interesele Puterilor în privința noastră, și de situațiunea dinăuntru, și prin urmare să ne ferim de orice pas pripit, de orice

măsură imprudentă, care, răsturnînd silnic o Convențiune subscrisă de întreaga Europă, ar putea să aducă asupra țerii noastre noi vifore, noi pericole. Să ni dăm astăzi ce putem să ni dăm fără pericol, și să lăsăm zilele viitoare ce este al viitorului.

Chestiunea Principelui străin este o chestiune, la care, nu numai Principatele, dar și Europa este interesată. În zădar îl vom voi; fără voia Europei nu ni-l vom putea da. În Principele străin, Turcia, cu drept sau nedrept, a văzut și vede independența absolută a Principatelor, ruperea legămintelor seculare ale noastre cu Înalta Poartă.

Fiecare din noi simte că, în starea lucrurilor actuale, Principele străin cu greu îl vom avea; a-l cere dar astăzi, a înscrie în însăși Constituția, Unirea cu Principe străin, ca parte îndatoritoare, ar fi după părerea mea un vot steril în bine și rău numai în rele. Cum am zis, această chestiune privește de aproape interesele Puterilor străine, și, fără voia lor, proclamația Principelui străin de către Comisiunea Centrală ne-ar conduce înapoi, iar nu înainte.

Unirea administrației, unirea Ministeriilor și a Camerelor se poate privi ca o chestiune mai mult dinăuntru decît din afară; cu toate întîmpinările diplomației austro-turcești, ea este o consecință a îndoițel alegeri, o transformare, care, esențial, nu jignește pozițiunea politică a Principatelor către Înalta Poartă și către Puterile garante. Eu cred că în autonomia noastră putem, că chiar trebuie, în momente favorabile, ca să avem o asemenea reformă. Ea este neapărată; întocmai ca și d. Brăiloiu, o declar o condițiune de viață, o necesitate de înălțul ordin pentru fericirea și propășirea noastră înăuntru. O asemenea Unire nu este tot ce voim, însă este un pas înainte spre ce voim! Ca Comisiunea Centrală, compusă de delegați ai unui Domn unionist și a două Camere unioniste, cu misiunea de a pregăti Unirea, sintem datorî în proiectul Constituțiunii a opina pentru unirea Ministeriilor și a Camerelor; însă datoria noastră este ca proiectul Constituției să fie așa așternut, încît să lăsăm Camerelor și puterîi executive care ne-au numit, toată independența și toată libertatea acțiunii lor.

Noi avem a face proiectul; însă el nu se poate pune în lucrare decît cu cooperația Domnului și a Camerelor, cărora mai cu deosebire trebuie lăsată facultatea de a prețui momentul oportun al punerii în lucrare. Această rezervă trebuie neapărat să fie bine lămurită în Constituțiune.

Povățuit dar de datoria supremă ce avem de a mărturisi cu toată țara religiunea sa politică, de a pregăti Unirea, de a o face chiar,— însă în momente favorabile, cu condițiunî care să o facă durabilă, iar nu să o periclitizeze, și poate și cu dînsa și foloasele ce avem dobîndite prin Convențiunea din 7/19 August 1850, — și într'un spirit de împăcare, în dorința de a ajunge la unanimitate, de vreme ce se rostește întocmai cu comitetul, principiul Unirii cu Principe străin, și se ține seama tot odată și de scrupulele noastre în privința neoportunei aplicațiunii a acestui principiu; eu am onoare de a vă supune, domnilor, o serie de amendamente la proiectul de Constituție, la care au aderat și amicîi miei politici.

Amendamentele la art. 34, 40, 41, 42 și 43 din proiect și adao-

sul ce se propune a se pune în capul proiectului, arată Europei și Înaltei Porți dorințele națiunii noastre, dar tot odată ele protestează despre respectul nostru pentru drepturile seculare ale Înaltei Porți, și pentru verdictul Europei.

Aceste amendamente, adoptate, și cele de la 40, 42 și 43, puse numai ca articole în afară de complexul Constituției, ca dispoziții viitoare, iar art. 41, ștergându-se cu totul, vom pune Guvernământul în poziție să facă tot ce-i va fi prin putință spre a ne conduce la rezultat, fără însă a rupe în visieră cu Europa, și fără a lega de ele aplicarea Constituției.

Proiectul, precum este așternut de comitet, ar fi putut poate pune pe Domn în necesitate, ca, pentru unul sau două articole, să întârzie a sancționa Constituția, și astfel a lipsi Țara de binefacerile ei.

Amendamentele mele, lăsând chestiunea Principelui străin, pentru eventualități viitoare, și subordonând alegerea sa la votul Europei, asigură Puterile despre orice silnică schimbare a condiției politice a Principatelor-Unite, lasă Domnului toată inițiativa pentru a conduce la bun finit patrioticele sale săgăduințe, și-i dă și încredințări despre spiritul dezbrăcat de orice ostilitate în privința persoanei sale, ostilitate, care, sint sigur, că este departe de cugetarea fiecăruia din noi, dar care, în chipul cum este redactat art. 34 din proiect, s'ar fi putut interpreta în acest simț.

Înscriind în cuprinsul Constituției seria de legi organice care formează programul lucrărilor Comisiei Centrale, și care, făcute, nu numai vor pregăti, dar și vor face de fapt Unirea deplină și nedespărțită a Principatelor, Comisiunea Centrală va arăta țerii că ea a înțeles și-și împlinește misiunea sa. Și așa, pe de o parte Comisiunea Centrală, pregătind aceste legiuiri de unificare, și, pe de altă parte, proiectul de Constituție votându-se de puterea legislativă și sancționându-se de puterea executivă, vom putea zice Europei, cu recunoștință, dar tot odată și cu drept de a fi ascultați: «Am răspuns la așteptările voastre, am dezvoltat binefăcătoarele principii ce ați pus în Convenția din 7 (19) August 1858; însă vedeți neîndeplinirile ei; ține-ți-ni seamă de trebuințele noastre; dați-ni voie să împlinim misiunea ce și noi, ca fiecare popor, avem pe pământ.—Națiune care pururea am respectat drepturile altora, lăsați-ne să trăim cu viața noastră și cu legile ce-i sint neapărate pentru păstrarea și întărirea ei».

Ca să avem dreptul de a adresa Europei aceste cuvinte, să ne apucăm dar serios de reformele dinăuntru, temelie cea mai puternică, neapărată pregătire a Unirii politice. Aceasta stă în minile noastre singure. Dacă Europa este geloasă de respectarea stipulațiunilor politice ale Convenției, dacă ea reclamă dreptul de *aprobație* sau de *veto* în schimbarea acestora, în reformele dinăuntru, în îmbunătățirile sociale, ea ni-a lăsat toată libertatea. Pe acest țărîm noi sîntem deplin autonomi. Aici putem lucra iar, nu numai cu capul, dar și cu inima. La lucru dar, d-lor; să gîndim că iată se apropie anul de cînd șapte Puteri străine au închizășluit poporul nostru marile principii din 1789, care au făcut jurul lumii, și care astăzi sint baza organizației Statelor celor mai monarhice; și că pînă acum nouă ze-

cimi din acest popor, încă cu numele măcar, n'a ajuns a cunoaște aceste mari libertăți.

Regimul trecut se păstrează încă în toată întregimea sa, și, dacă se poate zice, răul încă a sporit. Legile nouă nu s'au făcut încă, și cele vechi nu se mai respectă. Inima și inteligența națiunii, să nu uităm că reformele trebuie să porceadă de sus și în timp propice. Să plecăm ochii noștri către acele gloate multe și amărute, care pînă acum de la patrie n'au cunoscut decît dări și asupriți. Pe lingă îndatoriri, să li dăm acum și drepturi. Să facem ca și pentru dinșii să răsără soarele emancipației. Întru cită vreme nu vom emancipa poporul, nu ni vom emancipa țara. Să arătăm dar lumii că, ce voim, nu voim numai pentru noi, numai pentru clasa noastră, ci pentru întreaga națiune. Prin desființarea unui regim social de mult osîndit de toată Europa, prin îmbunătățiri reale și conforme cu Convențiunea, și cu spiritul de civilizație modernă, să ridicăm clasele de jos, să facem ca și pentru dinsele cuvîntul de libertate, de egalitate și de dreptate, să ajungă a fi un adevăr; *să li dăm o patrie*. Și, făcînd așa, vom reaprinde în inimile lor scînteia naționalității, astăzi mai stinsă prin împilări seculare: și, făcînd așa, atuncea vom fi tari, vom putea merge cit de departe; căci, națiunea întreagă va fi cu noi. Și, *tari și uniți*. Încă cu ochii noștri vom putea vedea Pămîntul Făgăduinții¹!

Toate notițele noticîluite sînt de N. Iorga.

I. DIN ȚARĂ.

Chestia țerăneasă.

Procurorul-general din Iași, d. Leonescu, a arestat pe proprietarul, de bună seamă grec, Varduca, ocupat, tocmai cînd trecea d. Leonescu, să bată pe țeranii săi.

Varduca a avut curajul să se plîngă Regelui, socotind că Măria Sa e ocrotitorul proprietății mari chiar cînd ea își îngăduie astfel de schingiurii.

Evreii noștri.

«Minerva» plînge pe mormîntul rabinului din Botoșani.

* Atitudinea evreofilă a ziarului «Minerva» crește neconținut. Are articole speciale «Din lumea evreiască» de la Iași și face dări de seamă despre îngrîpările rabinilor.

* Fără odihnă, «Adivor» reformează Biserica.

Ne amestecăm noi oare în Havrá?

* Evreiceii Fani Grünberg din Iași, Str. Cuza-Vodă 66 i s'a oprit negoțul de circiumă. El continuă însă, cu perdelele lăsate, ni se scrie din Iași.

Gospodărie.

Iarăși arestare a vestitului avocat craiovean I. Eliu Popescu, cu un strașnic dosar de escrocherii.

Mine, iarășii, va fi liber.

¹ Din «Proiect de Constituțiunea Principatelor Unite», publicat de M. Kogălniceanu, I, Iași, 1861.

III. ȚERI STRĂINE.

Bulgaria. Un uriaș vînt de nebunie războinică bate asupra Bulgariei.

Se strigă ostașilor concentrați: la Udrii (Adrianopol) cum se striga odată în Paris: «la Berlin».

IV. CRONICA LITERARĂ ȘI CULTURALĂ.

Cărți. D. N. Stoleriu, învățător, tipărește un album pentru 24 Ianuar, cuprinzînd chipurile celor ce au făcut Unirea, precum și două chipuri de politicieni contemporani.

Reviste. O foarte frumoasă legendă în n-1 11-2 al «Arhivei» din Iași. Iscălește un necunoscut: C. Doboș.

* Cit de greu s'au dezlipit de Dobrogea Rușii în 1878, se poate vedea n-1 4 din anul al II-lea al «Revistei telegrafice, telefonice și poștale» (art. d-lui Pețieanu).

* Foarte frumoasă și poezia d-lui Gordon «la Prut», în același n-r.

Ziare. Din foiletonul nr-lui 12 al «Tribunei» din Arad se vede cit de mult e deprins poporul nostru de peste munți să apropie în amintirea sa pe Șaguna de Împăratul binefăcător.

SĂ DĂM IAȘULUI FONDUL JOBILAR „CUZA-VODĂ“!

Oficialii romîni vii se tem de Cuza-Vodă cel mort de demult. Unirea o văd anonimă, și cu furia ei șterg numele celui care a represintat-o prin neuitate reforme și printr'o sublimă jertfă, de cite-ori o mină pioasă îl scrie din nou.

Așa însă *nu merge*.

Știu cit e de oriental-lăsătoare lumea noastră, dar a venit vremea ca azi, cu acest prilej, să se facă o încercare cu dînsa.

Să creăm un fond Cuza-vodă, pentru a da Iașului statuia marelui Domn și Museul comemorativ.

Oricine poate da o sumă cit de mică, să ni-o trimeată. Ori la ce adunare să se facă o chetă pentru fondul Cuza-Vodă. Învățători și preoți să ceară sâtenilor la ieșirea din biserică sfîntul lor ban pentru bine făcătorul săracilor.

Din parte-mî, declar că nu voiî vorbi anul aces a nicăieri decît cu plată și pentru fondul Cuza-Vodă, tratînd părți din viața și Domnia lui.

Să dăm o lecție nerecunoscătorilor și lașilor.

Încep decî subscripția, dînd, din diurna mea de deputat, pentru fondul Cuza-Vodă 100 de lei.

N. IORGA.